

Hranice slov v písmu

24. 11. 2016

Psaní spřežek a spřahování

spřežka = slovo vzniklé prostým spojením dvou nebo více slovních tvarů

dlouhotrvající jaksepatří devětadvacet

zda jde o spřežku nebývá vždy jasné, často dochází ke kolísání

-> vhodné ověřovat v PČP/SSČ

Psaní spřežek a spřahování

varianta jednoslovná i víceslovná

- bez významového rozlišení

například – na příklad zpočátku – z počátku načas – na čas

poprvé – po prvé pokaždé – po každé ostošest – o sto šest

kdovíco – kdoví co – kdo ví, co kdovíkolik – kdoví kolik – kdo ví, kolik

naměkko – na měkko dočerna – do černa zatepla – za tepla

Psaní spřežek a spřahování

významové rozdíly

vcelku – v celku

Koupil salám v celku. / Vcelku přišlo deset lidí. / Mám se vcelku dobře.

dohromady – do hromady

Dohromady to dělá sto korun. / Skočil do hromady listí.

navečer – na večer

Z obchodu jsme se vrátili až navečer. / Domluvili si schůzku na večer.

Psaní spřežek a spřahování

nato – na to

Hned nato (=potom) začal křičet.

zato – za to

Vrátil se s nepořízenou, zato rozčílený. / Učit se nechtěl, zato se se uměl prát.

přitom – při tom

nejednoznačné: Hraje a přitom zpívá. / Hraje a při tom zpívá.

potom – po tom

Dáme si čaj a potom (= pak) půjdeme spát.

Psaní spřežek a spřahování

pouze odděleně

na rozdíl – ~~narozdíl~~

zpodstatnělá přídavná jména s předložkou *na* + 4. pád:

na shledanou na viděnou na rozmyšlenou na vybranou

Složená přídavná jména

složená přídavná jména souřadná

1) první složka zakončena na -cko, -sko, -ně, -ově -> píšeme spojovník

zemědělsko-potravinářský

technicko-ekonomický

(týkající se zemědělství a potravinářství)

(týkající se techniky a ekonomie)

2) není zakončení na -cko, -sko, -ně, -ově -> dohromady, bez spojovníku

hluchoněmý

sladkokyselý

červenomodrý

Složená přídavná jména

složená přídavná jména podřadná

píšeme bez spojovníku

vysokoškolský

(týkající se vysokých škol)

občanskoprávní

(týkající se občanských práv)

sociálnědemokratický

(týkající se sociální demokracie)

to samé platí i pro případy s číslovkou

čtyřnohý

4nohý

dvanáctiprocentní

12procentní

Složená přídavná jména

problematické případy

psaní spojovníku může rozlišovat významy:

politicko-ekonomický = týkající se politiky a ekonomie

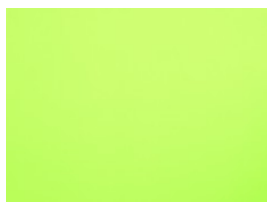
politickoekonomický = týkající se politické ekonomie

Složená přídavná jména

problematické případy

označení barev: spojovník píšeme tehdy, je-li zapotřebí vyjádřit, že se jedná o dvě samostatné barvy, nikoli o barevný odstín

žlutozelený (odstín)

žluto-zelený
(dvě barvy)

není-li z podstaty věci dost dobře možné, aby daná kombinace barev společně vytvářela jeden odstín, píšeme celé přídavné jméno dohromady, bez spojovníku (*černobílý*)

Složená přídavná jména

výjimky z pravidla

např. *československý* *Česká strana sociálně demokratická*

Moravskoslezský kraj *řeckořímský zápas*

raně gotický / raněgotický *pozdně barokní / pozdněbarokní*

Složená přídavná jména

níže uvedený / níže uvedený

tak zvaný / takzvaný

shora uvedený / shora uvedený

tvarohomakový/tvarohovomakový

tmavě modrý / tmavě modrý (ale tmavomodrý!)